

## Lausuntopyyntö hallitusohjelman linjausten mukaisesta hankintalakiesityksestä

Kunnanhallitus 10.02.2025 § 46

9/03.00/2025 Lausuntopyynnot 2025 (jotka koskevat lakien ja asetusten valmistelua)

Kunnanhallitus antaa pyydetyistä asiasta Tohmajärven kunnan lausunnon:

Tohmajärven kunnanhallitus esittää, että maamme hallituksen tulee luopua 10 prosentin kategorisesta vähimmäisomistusvaatimuksesta kuntien omistamista yhtiöistä tai vähintäänkin säätää lakiin mahdollisuus poiketa vähimmäisomistuksesta. Jos lakimuutos etenee esitetyllä tavalla, se vaikeuttaisi erityisesti pienten ja keskisuurten kuntien toimintaa sekä kuntien yhteistyötä maakunnallisesti ja seudullisesti. Esityksen johdosta kuntien lakisääteisten tehtävien asianmukainen hoitaminen uhkaa vaarantua, sillä lakimuutoksella rikottaisiin kuntien yhteistyössä laaditut toimivat rakenteet. Nykytilanteessa maamme pienet ja keskisuuret kunnat ovat yhdessä toimien saaneet järjestettyä mm. ICT:n, erityisesti sen toimintavarmuuden ja tietosuojan, laissa edellytetyllä tavalla.

Tämän lisäksi in house -yhtiöiden käytön rajaamisella nyt esitetyllä tavalla tulisi olemaan seurauksia varautumisen ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Koska kuntien on tuotettava palveluita myös silloin, kun se ei ole yksityisen sektorin näkökulmasta kannattavaa. Markkinaehtoisten palveluntarjoajien saatavuus vaihtelee alueittain, ja viimekädessä kunnalla on lakisääteinen velvoite järjestää palvelut myös tilanteissa, joissa markkinaehtoista palvelua ei ole saatavilla.

Uudistuksen hyödyt ovat epäselvät ja epäsuhdassa palveluiden uudelleenjärjestelystä aiheutuvaan työhön ja kustannuksiin. Lain valmistelun aikana ei ole selvitetty esityksen taloudellisia vaikutuksia kuntiin tai muihinkaan toimijoihin.

Kunnanhallitus kuitenkin katsoo, että hallituksen tavoite markkinaehtoisen kilpailun edistämisestä on sinänsä oikea ja kannatettava. In house -sääntelyyn puuttumalla nyt esitetyllä tavalla ei tätä tavoitetta kuitenkaan tulla saavuttamaan.

Lakiesitys kaventaisi kuntien itsehallintoa, jos se rajoittaa niiden mahdollisuutta päättää toimintojensa järjestämisestä. Hallitusohjelman tavoitteena on vähentää yksityiskohtaista normiohjausta mutta ehdotuksessa olisi kyse poikkeuksellisen pitkälle menevästä puuttumisesta kunnan oikeuteen organisoida toimintaansa. Esityksen suhdetta itsehallintoon ei ole arvioitu riittävästi.

On myös huomioitava, että sidosyksikköä saa EU-direktiivin perusteella omistaa useampi omistaja ilman omistajien määrän rajoittamista. EU-tapauksen mukaan jopa 0,25 prosentin omistus on riittänyt täyttämään muiden edellytysten ohella lainsäädännön edellytykset määräysvallasta.

Lakiesityksen mukaan lain pitäisi tulla voimaan vuoden 2026 alusta. Kunta pitää vähimmäisvaatimuksena riittävän pitkän siirtymäajan saamista (vähintään vuoteen 2033 saakka), jotta uudistamisen toimeenpanosta ei aiheutuisi kaaosta, joka olisi tulossa pienille ja keskisuurille kunnille lain toteutuessa esityksen mukaisesti. Tohmajärven kunta tuottaa palveluita sidosyksikön kautta ICT-palveluiden, ruoka- ja siivouspalveluiden, työterveyspalveluiden ja laitoshuoltopalveluiden osalta. Työterveyspalveluiden osalta markkinaehtoinen toimijan löytäminen on haastavaa, koska kunta vastaa 7 kunnan alueella toimivan musiikkiopistoin toiminnasta sekä koko maakunnan lomituspalveluista. Muiden toimijoiden osalta ei alueella ole tällä hetkellä markkinaehtoista toimijaa ja toisaalta, jos laki viedään läpi sellaisenaan niin kuntien kustannukset tulevat hyvin suurella todennäköisyydellä kasvamaan merkittävästi, koska palveluiden osalta syntyisi yksityiselle sektorille kysyntäpiikki, joka nostaisi varmasti palveluista kunnille syntyviä kustannuksia.

**Asian valmistelija**

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

**Esittelijä**

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

**Päätösehdotus**

Kunnanhallitus antaa esittelytekstissä olevan lausunnon lausuntonaan koskien hallituksen esitykseksi hankintalain muuttamiseksi.

**Päätös**

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

---